Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3546

[Total No. of Pages : 2

[6305]-211
First Year M.A.
HISTORY
History : Theory & Method
(2019 Pattern) (Semester - I) (12201)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following in 300 words. **[10]**

Explain the concept of critical Philosophy of History.

OR

How to make 'Research cards', while doing Historical Research.

Q2) Attempt any one of the following in 300 words. **[10]**

What care should be taken by research of History while conducting survey?

OR

How to do analysis of the Hypotheses while doing research in history.

Q3) Attempt any one of the following in 300 words. **[10]**

What is the need of Foot Notes? Which methods should be taken? Write with examples.

OR

Shahiri (Folk songs) is one of the forms of poetry are given a new outlook to History critically examine in your words.

Q4) Attempt any one of the following in 300 words. **[10]**

Discuss the constribution of St. Augustine given in Historigraphy.

OR

How far logic & Rationalism is important while doing study of History.

Q5) Write any two short notes (Answer in 100 words) **[10]**

a) Postivism of History
b) Historical Materialism
c) Cultural Criticism
d) Total History

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3546

[6305]-211
First Year M.A.
HISTORY
History : Theory & Method
(2019 Pattern) (Semester - I) (12201)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र. *1)* एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांमध्ये लिहा. **[10]**

इतिहासाचे टिकात्मक तत्त्वज्ञान ही संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

इतिहास संशोधन करताना पुष्ठिका (Research Cards) कशा तयार कराव्यात?

प्र. *2)* एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांमध्ये लिहा. **[10]**

इतिहास संशोधकाने सर्व्हेक्षण करताना कोणती काळजी घ्यावी?

किंवा

इतिहास संशोधनामध्ये गृहितकांची पडताळणी कशी करावी?

प्र. *3)* एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांमध्ये लिहा. **[10]**

इतिहास संशोधनात तळ टिपा आवश्यक का आहेत? त्या कोणकोणत्या पद्धतीने देतात? उदाहरणासह लिहा.

किंवा

'शाहिरी' या काव्य प्रकाराने इतिहासाला लोकरंजक बैठक दिली. याविषयाची चिकित्सा करा.

प्र. *4)* एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांमध्ये लिहा. **[10]**

सेंट ऑगस्टाईन यांनी इतिहासलेखनास दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

किंवा

इतिहास अभ्यासात तर्कशास्त्रास कितपत महत्त्व आहे? याविषयी तुमचे मत लिहा.

प्र. *5)* कोणत्याही दोन टिपा लिहा. (100 शब्दांत) **[10]**

अ) इतिहासाचा सकारात्मक दृष्टिकोण

ब) ऐतिहासिक भौतिकतावाद

क) सांस्कृतिक समिक्षा

ड) समग्र इतिहास

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3547

[Total No. of Pages : 4

[6305]-212
M.A. (Part - I)
HISTORY (Core Paper - 2)
CC-2 : Evolution of Ideas and Institution in Early India
(2019 Credit Pattern) (Semester - I) (12202)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) **Answer any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Explain the importance of nationalist historiography of early India.

b) State the characteristics of colonial historiography of early India.

Q2) **Answer any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Explain the significance of non-religious sources of early India.

b) Discuss the foreign sources of early Indian History.

Q3) **Answer any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Explain the teaching of Vardhaman Mahavira.

b) Give an account of social system in early south India.

Q4) **Answer any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Review the development of agriculture in early India.

b) Explain the nature of Urbanization in early India.

P.T.O.

Q5) **Write short notes on any two of the following in 100 words each. [10]**

a) Archaeological sources

b) Mahajanpadas

c) Powers and duties of King

d) Trade in early India

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3547

[6305]-212

M.A. (Part - I)

HISTORY (Core Paper - 2)

CC-2 : Evolution of Ideas and Institution in Early India

(2019 Credit Pattern) (Semester - I) (12202)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) प्रारंभिक भारताच्या राष्ट्रवादी इतिहास लेखनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) प्रारंभिक भारताच्या वसाहतवादी इतिहास लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) प्रारंभिक भारताच्या अधार्मिक साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) प्रारंभिक भारतीय इतिहासाच्या परकीय साधनांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) वर्धमान महावीरांची शिकवण स्पष्ट करा.

ब) प्रारंभिक दक्षिण भारतातील सामाजिक व्यवस्थेचा वृत्तांत द्या.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) प्रारंभिक भारतातील कृषी व्यवसायाच्या विकासाचा आढावा घ्या.

ब) प्रारंभिक भारतातील नागरीकरणाचे स्वरुप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) पुरातत्त्वीय साधने

ब) महाजनपदे

क) राजाचे अधिकार आणि कर्तव्ये

ड) प्रारंभिक भारतातील व्यापार

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3548

[Total No. of Pages : 4

[6305]-213
M.A.(Part - I)
HISTORY
HS - CC 3 : Maratha Polity
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester -I) (12203)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Define the term 'Maratha Polity'.

b) Explain the importance of marathi literary sources useful for the study of Maratha Polity.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the formation of the Maratha state.

b) Discuss the salient features of judical system under Maratha.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss the nature of Land tenures under the Maratha.

b) Explain the nature of Education system under the Maratha.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Bring out the salient features or coinage under the Maratha.

b) Discuss the caste system in the Maratha State.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

a) Shakavalies

b) Ashta pradhan mandal

c) Watan

d) Police system under Maratha

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3548

[6305]-213
M.A.(Part - I)
HISTORY
HS - CC 3 : Maratha Polity
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester -I) (12203)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) मराठा राज्यव्यवस्था ही संज्ञा स्पष्ट करा.

ब) मराठा राज्यव्यवस्थेच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) मराठा राज्यांची निर्मिती स्पष्ट करा.

ब) मराठेकालीन न्यायव्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्टयांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) मराठेकालीन जमीन धारणा पद्धतीच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

ब) मराठेकालीन शिक्षण पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) मराठेकालीन चलनाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

ब) मराठा राज्यातील जाती व्यवस्थेची चर्चा करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा** 100 **शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) **शकावली**

ब) **अष्टप्रधान मंडळ**

क) **वतन**

ड) **मराठेकालीन पोलीस व्यवस्था**

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3549

[Total No. of Pages : 4

[6305]-214

M.A.(Part - I)

HISTORY

HIS - EC 1 : History of the Deccan : Pre - History of Chalukyas

(2019 Pattern) (Semester - I) (Elective - I) (12204)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

a) Describe the political events of Satvahan periods.

b) Write short note on Imangaon culture of Ancient Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

a) Describe the work of Yashshree Satkarni.

b) Write information of Vakatak Architecture.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

a) Describe the sources of Satvahan period.

b) Explain the social life of Vakatak period.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

a) Explain the religious life of the Chalukya period.

b) Give information about Ajanta caves.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

a) Ellora caves

b) Gattasattsai

c) Pratisthan

d) The origional settlement of the Vakatakas.

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3549

[6305]-214

M.A.(Part - I)

HISTORY

HIS - EC 1 : History of the Deccan : Pre - History of Chalukyas

(2019 Pattern) (Semester - I) (Elective - I) (12204)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा : **[10]**

अ) सातवाहन कालीन राजकीय घटनांचे वर्णन करा.

ब) प्राचीन महाराष्ट्रातील इमानगांव संस्कृतीबद्दल थोडक्यात लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा : **[10]**

अ) यज्ञश्री सातकर्णीच्या कार्याचे वर्णन करा.

ब) वाकाटक स्थापत्याची माहिती लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा : **[10]**

अ) सातवाहन कालखंडाच्या साधनांचे वर्णन करा.

ब) वाकाटक कालीन समाज जीवन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा : **[10]**

अ) चालुक्य कालीन धार्मिक जीवन स्पष्ट करा.

ब) अजिंठा लेणी विषयी सविस्तर माहिती दया.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा** 100 **शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) **वेरूळ लेणी**

ब) **गाथासत्तसई**

क) **पैठण (प्रतिष्ठाण)**

ड) **वाकाटकांचे मुळवस्तीस्थान**

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3550

[Total No. of Pages : 4

[6305]-215

M.A. - I

HISTORY (Elective Course)

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12206)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Explain the concept 'caste' and its impact on Society.

b) Evaluate the contribution of Mahatma Phule to the development of Dalit movement in Maharashtra.

Q2) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) How did the Jain and Buddhist philosophies led to create the social equality.

b) Examine the Contribution of Kisan Phaguji Bansode in Dalit movement.

Q3) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Discuss the role played by Saint Chokhamela to led the social equality.

b) Write in detail the work of Maharaja Sayajirao Gaikwad for the education of Dalits.

Q4) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Explain the work of Vitthal Ramji Shinde in Dalit movement.

b) Discuss the contribution of Gopal Baba Walangkar to the Dalit movement.

P.T.O.

Q5) **Write short note on any two of the following in 100 words.** **[10]**

a) Dalit consciousness (concept)

b) Saint Janabai

c) Saint Karmamela

d) Mukta Salve.

Total No. of Questions : 5]

PC-3550

[6305]-215

M.A. - I

HISTORY (Elective Course)

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12206)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) जात हि संकल्पना स्पष्ट करुन समाज व्यवस्थेवरील त्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.

ब) महाराष्ट्रातील दलित चळवळीच्या वाटचालीतील महात्मा फुले यांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सामाजिक समता निर्माण करण्यात जैन व बौद्ध तत्वज्ञान कसे कारणीभूत ठरले?

ब) किसन फागुजी बनसोडे यांच्या–दलित चळवळीतील योगदानाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सामाजिक समता निर्माण करण्यात चोखामेळा यांनी बजावलेल्या भूमिकेची चर्चा करा.

ब) दलितांच्या शिक्षणासाठी महाराजा सयाजीराव गायकवाड यांनी केलेले कार्य सविस्तर लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) 'विठ्ठल रामजी शिंदे' यांचे दलित चळवळीतील कार्य स्पष्ट करा.

ब) गोपाल बाबा वलंगकर यांच्या दलित चळवळीतील योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) **दलित जाणीव (संकल्पना)**

ब) **जनाबाई**

क) **कर्ममेळा**

ड) **मुक्ता साळवे**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3551

[Total No. of Pages : 4

[6305]-216
M.A. (Part - I)
HISTORY
Art and Architecture In Ancient India
(2019 Pattern) (Semester - I) (12207)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All questions carry equal marks.*

Q1) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Examine the main features of Bronze Age Art.

b) Discuss the features of Harrappan Architecture.

Q2) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Examine the main features of Satavahana Art and Architecture.

b) Explain Amaravati School of Art with examples.

Q3) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Examine the main features of Mathura Style Art.

b) Explain the features of Early chalukya Art with example.

Q4) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Mention the salient features of Rastrakuta Art and Architecture.

b) Explain the featurs of pallava Architecutre with examples.

P.T.O.

Q5) **Write short notes on any two of the following :** **[10]**

a) Stone Age Art

b) Sena Architecture (Temple)

c) Vakataka Art

d) Gujar Art

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3551

[6305]-216
M.A. (Part - I)
HISTORY
Art and Architecture In Ancient India
(2019 Pattern) (Semester - I) (12207)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) *सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*

2) *सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) कास्ययुगाचे मुख्य वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.

ब) हडप्पा वास्तुकलेचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सातवाहन कला आणि वास्तुकला यांची मुख्य वैशिष्ट्य सांगा.

ब) 'अमरावती' शैली सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) 'मथुरा' शैलीतील कलेचे वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.

ब) पुर्व चालुक्य कलेची वैशिष्ट्ये उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) राष्ट्रकूट कला आणि स्थापत्यशास्त्राची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) पल्लव वास्तुकलेचे वैशिष्ट्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. **[10]**

अ) पाषाणयुगीन कला

ब) सेनांचे मंदीर स्थापत्य

क) वाकाटक कला

ड) गुर्जर कला

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3552

[Total No. of Pages : 4

[6305]-217
M.A. (Part - I)
HISTORY
History of Cinema in India
(2019 Pattern) (Semester - I) (12208) (Elective - IV)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss the background of 'Puppet Theatre' and 'Shadow Image' in the context of Indian moving images to film.

b) Explain the contribution of silent films in the development of Indian Cinema.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Write on the 'Early Efforts' of cinema making.

b) Discuss the contribution of Dadasaheb Phalke to Indian Cinema.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Describe the changes brought about by the studio system in cinema.

b) Discuss the contribution of Indian cinema to the dissemination of History.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the nature of 'Masala' and 'Art' cinema.

b) Discuss the contribution of Indian Hindi Cinema to the spread of Hindi language.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

a) Silent Cinema

b) Regional Cinema

c) Cinema scope

d) Censor Board of Indian Cinemas

▽ ▽ ▽ ▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3552

[6305]-217
M.A. (Part - I)
HISTORY
History of Cinema in India
(2019 Pattern) (Semester - I) (12208) (Elective - IV)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.*
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) भारतीय चलचित्र निर्मितीच्या संदर्भातील 'कठपुतळी' व 'छाया प्रतिमा' च्या पार्श्वभूमीची चर्चा करा.

ब) भारतीय चित्रपटांच्या वाटचालीतील मूक चित्रपटांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) 'चित्रपट निर्मितीचे आरंभीचे प्रयत्न' यावर लेखन करा.

ब) भारतीय चित्रपट क्षेत्रातील दादासाहेब फाळके यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) स्टुडिओ पद्धतीमुळे चित्रपटांमध्ये घडून आलेल्या परिवर्तनाचे वर्णन करा.

ब) इतिहासाच्या प्रसारासाठी भारतीय चित्रपटांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) मसाला व कलात्मक चित्रपटांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) हिंदी भाषेच्या प्रसारासाठी भारतीय हिंदी चित्रपटांच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) **मूक चित्रपट**

ब) **प्रादेशिक चित्रपट**

क) **सिनेमास्कोप**

ड) **भारतीय चित्रपट नियंत्रण मंडळ**

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3553

[Total No. of Pages : 4

[6305]-218

M.A.(Part - I)

HISTORY

HS - EC 5 : Gender and Indian History

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12209)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) What is Gender? Discuss the views of Gender Historiography.

b) Review the information of Brahmanical patriarchy.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Critically examine the Nature of Marxist approach of Feminism.

b) Examine the Radical approach of Feminism.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Write the information of Feminist approach in Indian philosophy.

b) Discuss the position of women in the Hindu religion.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Review the position of Women in the Buddhism.

b) Assess the changing policy about women in Modern India.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes in 100 words each. **[10]**

a) Women in Ancient India.

b) Demerits of Patriarchy.

c) Women and Media.

d) Women in the 20th century India.

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3553

[6305]-218
M.A.(Part - I)
HISTORY
HS - EC 5 : Gender and Indian History
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12209)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) लिंगभाव म्हणजे काय? लिंगभाव इतिहासलेखना संबंधी चर्चा करा.

ब) 'ब्राह्मणी पितृसत्ता' विषयीच्या माहितीचा आढावा घ्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) स्त्रीवादाच्या मार्क्सवादी प्रवाहाचे स्वरूप सांगून परीक्षण करा.

ब) स्त्रीवादातील पुरोगामी प्रवाहाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारतीय तत्त्वज्ञानातील स्त्रीविषयक विचारांची माहिती लिहा.

ब) हिंदू धर्मातील स्त्रियांच्या स्थानाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) बौध्दवादातील स्त्रियांच्या स्थानाचा आढावा घ्या.

ब) आधुनिक भारतातील स्त्रीविषयक बदलत्या धोरणाचे मूल्यांकन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[10]**

अ) प्राचीन भारतातील स्त्री

ब) पितृसत्ताक पद्धतीचे दोष

क) स्त्री आणि प्रसारमाध्यमे

ड) 20 व्या शतकातील स्त्रीया (भारतीय)

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3554

[Total No. of Pages : 4

[6305]-219

M.A. (Part - I)

HISTORY

History of West Asia

(2019 Pattern) (Semester - I) (12210)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the causes and consequences of Gulf War - II

b) Explain the leadership of Phophet Mahammda.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the discovery of Mineral Oil in Saudi Arabia.

b) Explain Political importance of Oil.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Critically examine the Causes of the Arab Israel War.

b) Review the India-Israel relationship.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Critically examine the causes of Iraq-Iran War.

b) Explain the significance of Oil Crisis in 1973.

P.T.O.

Q5) Write short note on any two of the following in 100 words each. **[10]**

a) Yasser Arafat

b) Judaism

c) Features of Christian Philosophy

d) Arab League

Total No. of Questions : 5]

PC-3554

[6305]-219
M.A. (Part - I)
HISTORY
History of West Asia
(पश्चिम आशियाचा इतिहास)
(2019 Pattern) (Semester - I) (12210)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) दुसऱ्या खाडी युद्धाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

ब) प्रेषित महंमद यांचे नेतृत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सौदी अरेबियात खनिज तेलाचा शोध स्पष्ट करा.

ब) तेलाचे राजकीय महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) अरब – इस्त्रायल युद्धाच्या कारणांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

ब) भारत – इस्त्रायल संबंधाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) इराक–इराण युद्धाच्या कारणांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

ब) 1973 मधील तेल संकटाचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपां प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) **यासर अराफत**

ब) **ज्युवाद**

क) **ख्रिस्ती धर्म तत्वज्ञानाची वैशिष्ट्ये**

ड) **अरब लीग**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3555

[Total No. of Pages : 4

[6305]-220
M.A. (Part - I)
HISTORY
HS-EC-07-USA : From Isolation to Hegemony (Elective)
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I) (12211)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) **Answer any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Explain the Isolation policy of United states.

b) Examine USA - Japan relations upto 1900.

Q2) **Answer any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Explain the role of United states in the World War I.

b) Discuss the role of USA in Paris Peace conference of 1919.

Q3) **Answer any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Explain the nature of washington conference.

b) What was World Depression? State its importion on United states.

Q4) **Answer any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Explain the nature of the cold war.

b) Explain the main features of NATO.

Q5) **Write short notes on any two of the following in 100 words each : [10]**

a) Open Door Policy

b) Big Stick policy

c) Atlantic charter (1941)

d) Concept of Hegemony

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3555

[6305]-220
M.A. (Part - I)
HISTORY
HS-EC-07-USA : From Isolation to Hegemony (Elective)
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I) (12211)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) अमेरिकेचे अलिप्ततावादी धोरण स्पष्ट करा.

ब) इ.स. 1900 पर्यंतच्या अमेरिका – जपान संबंधाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) पहिल्या महायुद्धातील अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) इ.स. 1919 च्या पॅरिस शांतता परिषदेतील अमेरिकेच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) वॉशिंग्टन परिषदेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) जागतीक महामंदी म्हणजे काय? त्याचा अमेरिकेवरील परिणाम सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) शीतयुद्धाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) नाटोची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[10]**

अ) मुक्तद्वार धोरण

ब) मोठा बडगा धोरण

क) अटलांटिक सनद (1941)

ड) 'प्रभुत्त्वाची' संकल्पना

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3556

[Total No. of Pages : 4

[6305]-221
M.A. (Part - I)
HISTORY
History of Science and Technology in The West
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12212)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss the reaction of the church towards science in medieval period.

b) Write the revisionism Views of Science.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the work of Galileo in the field of science and technology.

b) State the development in the field of Chemical Science.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the concept of Science and Technology.

b) Discuss about Laboratory Science experiments and growth of technology.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) How china contributed in the field of Science and Technology Describe.

b) Examine the Copernican Revolution.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following. **[10]**

a) Egypt Progress in science and technology.

b) Development in Science and Technology in 20th cent.

c) Relativism.

d) Agricultural Technology.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3556

[6305]-221
M.A. (Part - I)
HISTORY
History of Science and Technology in The West
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12212)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) मध्ययुगीन काळातील विज्ञाना बद्दल चर्चच्या प्रतिक्रियेची चर्चा करा.

ब) विज्ञानाच्या सापेक्षतावादाचे मत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) गॅलिलिओ चे विज्ञान आणि तंत्रज्ञान मधील योगदानाची माहिती द्या.

ब) रसायन शास्त्राच्या क्षेत्रातील विकास सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाची व्याख्या स्पष्ट करा.

ब) प्रायोगिक विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या विकासाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान क्षेत्रात चीनने कसे योगदान दिले वर्णन करा.

ब) कोपर्निकन क्रांती चे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर** 100 **शब्दात टिप लिहा.** **[10]**

अ) **इजिप्त चे विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील विकासातील भुमिका**

ब) **विसाव्या शतकातील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाची प्रगती**

क) **सुधारणावाद**

ड) **कृषी क्षेत्रातील तंत्रज्ञान**

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3557

[Total No. of Pages : 4

[6305]-222

M.A. (Part - I)

HISTORY

Approaches to History

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22201)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All question carry equal marks.***

Q1) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Discuss in detail about political and Economic History.

b) Write in detail about Food History and Micro History.

Q2) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Explain the Nature of Colonial Historiography.

b) Explain the contribution of Indian Historian in Nationalist Historiography.

Q3) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Discuss about the Annales School of history writing.

b) Highlight the contribution of Dr. Ranajit Guha in Subaltern historiography.

Q4) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) 'Folklore and Myths are used for history writing'. Explain.

b) Discuss about the 'Environmental History'.

P.T.O.

Q5) **Write short notes on any two of the following in 100 words each. [10]**

a) Cultural History

b) Romila Thapar

c) Oral History

d) Digital turn

Total No. of Questions : 5]

PC-3557

[6305]-222
M.A. (Part - I)
HISTORY
Approaches to History
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II) (22201)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*
2) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) राजकीय व आर्थिक इतिहासाविषयी सविस्तर चर्चा करा.

ब) खाद्य इतिहास व सूक्ष्म इतिहास याबाबत सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) वसाहतवादी इतिहासलेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) राष्ट्रवादी इतिहासलेखनात भारतीय इतिहासकारांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) ॲनल्स इतिहासलेखन प्रवाहाविषयी चर्चा करा.

ब) सबाल्टर्न इतिहासलेखनात डॉ. रणजित गुहा यांच्या योगदानावर प्रकाश टाका.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) लोककथा व मिथक यांचा उपयोग इतिहासलेखनासाठी होतो स्पष्ट करा.

ब) पर्यावरणाचा इतिहास याबाबत चर्चा करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) **सांस्कृतिक इतिहास**

ब) **रोमिला थापर**

क) **मौखिक इतिहास**

ड) **डिजिटल टर्न**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3558

[Total No. of Pages : 4

[6305]-223
M.A. (Part - I)
HISTORY
Ideas and Institution in Medieval India
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22202)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) What does the term 'Transition to medieval mean? Explain in detail.

b) Explain in detail for Foreign Travel account.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Briefly explain the thoughts of Ramchandra Pant Amatya about the State.

b) Describe in detail the Feudal System of the medieval Period.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Examine the theory of segmentary State with special reference to medieval South India.

b) Briefly explain Ziauddin Barani's views on monarchy.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the nature of the social structure of the Sultanate Period.

b) Discuss in detail the trade during the Sultanate Period.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words. **[10]**

a) Medievalism

b) Ghazzali

c) Chettiar

d) Bhakti Cults

▽ ▽ ▽ ▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3558

[6305]-223
M.A. (Part - I)
HISTORY
Ideas and Institution in Medieval India
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22202)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) मध्ययुगीनतेकडे स्थित्यंतर या संज्ञेचा अर्थ स्पष्ट करून सविस्तर विवेचन करा.

ब) परकीय प्रवासवर्णने सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) रामचंद्रपंत अमात्य यांचे राज्यविषयक विचार थोडक्यात स्पष्ट करा.

ब) मध्ययुगीन कालखंडातील संरजामशाही व्यवस्थेचे सविस्तर वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) मध्ययुगीन दक्षिण भारताच्या संदर्भात विभाजीत राज्याचा सिद्धांताचे परीक्षण करा.

ब) झियाउद्दीन बरणीचे राजसत्तेविषयक विचार थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सुलतानशाही काळातील सामाजिक संरचनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) सुलतानशाही काळातील व्यापारावर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.** **[10]**

अ) **मध्ययुगीनवाद**

ब) **घझाली**

क) **चेटियार**

ड) **भक्तीपंथ**

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3559

[Total No. of Pages : 4

[6305]-224

M.A. (Part - I)

HISTORY

HS-CC-6 : Socio-Economic History of the Marathas

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22203)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 70***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right side indicate full marks.***

Q1) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[15]**

a) Explain the importance of Marathi literary sources useful for the study of Socio-Economic History of Marathas.

b) With information about the Position of women in Maratha period.

Q2) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[15]**

a) Describe the role of Patil and Kalkarni in Village administration.

b) Critically examine the nature of education system under the Maratha.

Q3) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[15]**

a) Discuss the nature of land tenures under the Maratha.

b) Write the information about the grinding transportation system.

Q4) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[15]**

a) Highlight the centres of trade in 17th and 18th century Maharashtra.

b) Explain the system of currency of the Maratha period.

P.T.O.

Q5) **Write short notes on any two of the following in 100 words each. [10]**

a) Factory records

b) Internal Trade centers

c) Mirasdar

d) Types of land

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3559

[6305]-224

M.A. (Part - I)

HISTORY

HS-CC-6 : Socio-Economic History of the Marathas

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22203)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[15]**

अ) मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) मराठाकालीन स्त्रियांचे स्थानाविषयी माहिती स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[15]**

अ) ग्राम प्रशासनातील पाटील व कुलकर्णी यांच्या भुमिकेचे वर्णन करा.

ब) मराठाकालीन शिक्षण पद्धतीच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[15]**

अ) मराठाकालीन जमिनधारणा पद्धतीच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

ब) मराठाकालीन दळण-वळणाच्या साधनांची माहीती लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[15]**

अ) 17 व्या आणि 18 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील व्यापरी केंद्रावर प्रकाश टाका.

ब) मराठेकालीन चलणपद्धती स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) **फॅक्टरी रेकॉर्ड**

ब) **अंतर्गत व्यापारी केंद्रे**

क) **मिरासदार**

ड) **जमिनीचे प्रकार**

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3560

[Total No. of Pages : 2

[6305]-225
M.A. (Part - I)
HISTORY
HS : EC - 09 : Marathas in 17th and 18th Century : Power Politics
(2019 Pattern) (Semester - II) (22204)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All question carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the process of formation of Maratha state.

b) Explain the concept of 'Maharashtra Dharma'.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the nature of Maratha power in North Karnataka.

b) Comment on 18th century debute of Maratha's power politics.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the background of the rise of 'Maratha Confederacy'.

b) Explain the importance of 'Chauth' and 'Sardeshmukhi' in the expansion of Maratha power.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the contribution of the first Bajirao peshwa in the formation of the Maratha Empire.

b) Explain the expansion of Maratha pwoer in Malwa and Bundelkhand.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words. **[10]**

a) 'Saranjamadari' System.

b) Battle of Bhopal (1738)

c) Sadashivrao Bhau

d) Govindpant Bundele

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3560

[6305]-225

M.A. (Part - I)

HISTORY

HS : EC - 09 : Marathas in 17th and 18th Century : Power Politics

(2019 Pattern) (Semester - II) (22204)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) मराठा राज्य निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ब) महाराष्ट्र धर्म ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) उत्तर कर्नाटकमधील मराठा सत्तेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) 18 व्या शतकातील मराठा सत्तेच्या राजकारणावर भाष्य करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) मराठा मंडळाच्या उदयाची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

ब) मराठा सत्तेच्या विस्तारामधील चौथ व सरदेशमुखीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) मराठा साम्राज्याच्या निर्मितीत पहिला बाजीराव पेशवा याचे योगदान स्पष्ट करा.

ब) मराठा सत्तेचा माळवा व बुंदेलखंडातील साम्राज्य विस्तार स्पष्ट करा.

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. **[10]**

अ) सरंजामदारी पद्धत

ब) मराठे-निजाम भोपाळचे युद्ध (1738)

क) सदाशिवराव भाऊ

ड) गोविंदपंत बुंदेले

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3561

[Total No. of Pages : 2

[6305]-226

M.A. (Part - I)

HISTORY

Nature of Dalit Movement in Maharashtra

(2019 Pattern) (Semester - II) (22205)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All question carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the educational thought of Dr. Ambedkar.

b) Explain the significance of Mahad Satyagrah & burning of manusmriti in Dalit movement.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Analyze the debate between Gandhi & Ambedkar.

b) Examine the contribution of the Republican party of India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Analyse the provisions of scheduled cast & scheduled tribes in constitution.

b) Critically examine the objectives & effects of Dr. Ambedkar conversion to Buddhism.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the relevance of dalit movement.

b) Critically examine the contribution of Dalit Rangbhumi.

Q5) Write shor notes on any two each answer in 100 words. **[10]**

a) Kalaram Temple Entry Satyagrah

b) Poona pact

c) Karmveer Dadasaheb Gaikwad

d) Dalit literature

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3561

[6305]-226
M.A. (Part - I)
HISTORY
Nature of Dalit Movement in Maharashtra
(2019 Pattern) (Semester - II) (22205)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) डॉ. आंबेडकर यांचे शैक्षणिक विचार स्पष्ट करा.

ब) महाड सत्याग्रह व मनुस्मृति दहनाचे दलित चळवळीतील महत्व विशद करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) गांधी-आंबेडकर यांच्यातील वाद-विवादांचे विश्लेषण करा.

ब) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया च्या योगदानाचे परीक्षण करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) अनु. जाती व अनु. जमाती विषयक संविधानातील तरतुदींचे विश्लेषण करा.

ब) डॉ. आंबेडकरांच्या बौद्ध धर्मांतराची उद्दिष्ट्ये व परीणाम यांचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) दलित चळवळीची प्रासंगिकता स्पष्ट करा.

ब) दलित रंगभूमीच्या योगदानाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. **[10]**

अ) काळाराम मंदिर प्रवेश सत्याग्रह

ब) पुणे-करार

क) कर्मवीर दादासाहेब गायकवाड

ड) दलित साहित्य

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3562

[Total No. of Pages : 2

[6305]-227

M.A. (Part - I)

HISTORY

EC - 11 : History of Medieval Deccan : Rashtrakutas to Deccan Sultanate

(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (22206)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the nature of society and economy during Rashtrakuta period.

b) State the contribution of Rashtrakuta dynasty in development of Art and architecture.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Review the political conflict between Yadara dynasty and Delhi sultanate.

b) Explain the teaching and work of Mahanubhav sect.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) State the contribution of Faruqui King Malik Nasir Khan.

b) Review the development of Urban centers during the Reddy and Faruqui period.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the economy during the Vijayanagar period.

b) Review the religion and society during the Deccan sultanate.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

a) Marchant guilds in Vijayanagar.

b) Hampi

c) Administration of Bahamani

d) Dakkhani Language

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PC3562

[6305]-227

M.A. (Part - I)

HISTORY

EC - 11 : History of Medieval Deccan : Rashtrakutas to Deccan Sultanate

(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (22206)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) राष्ट्रकुट काळातील समाज आणि अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) राष्ट्रकुट राजघराण्याचे कला व स्थापत्याच्या विकासातील योगदान सांगा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) यादव राजघराणे व दिल्ली सुलतानशाही यांच्यातील संघर्षाचा आढावा घ्या.

ब) महानुभाव पंथाची शिकवण व कार्य स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) फारूकी राजा मलिक नासिर खान याचे योगदान सांगा.

ब) रेड्डी व फारूकी काळातील नागरी केंद्रांच्या विकासाचा आढावा घ्या.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) विजयनगर काळातील अर्थव्यवस्थेची चर्चा करा.

ब) दख्खनी सुलतानांच्या काळातील धर्म आणि समाज यांचा आढावा घ्या.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) विजयनगरमधील व्यापाऱ्यांच्या श्रेणी

ब) हंपी

क) बहमनींचे प्रशासन

ड) दख्खनी भाषा

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3563

[Total No. of Pages : 2

[6305]-228

M.A. (Part - I)
HISTORY
Art and Architecture in Medieval India
(2019 Pattern) (Semester - II) (Optional Paper - 12) (22207)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.

2) All question carry equal marks.

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss the nature of Art and Architecture in Palaage.

b) Explain the achievements of Solanki in Art and Architecture.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) State the contribution of Hoysal Art and Architecture.

b) Explain the nature of Architecture in age of Delhi Sultanate.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discribe the monuments of Vijaynagara Empire at Hampi.

b) Explain the natures of the Kerala temples in art and architecture.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discribe the salient features of Malwa architecture.

b) Examine the nature of Bijapur Architecture.

Q5) Write short notes on any two of the folloowing in 100 words. **[10]**

a) Pala Paintings.

b) Chola Architecture

c) Jama Masjit

d) Gol Gumbaz

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3563

[6305]-228

M.A. (Part - I)

HISTORY

Art and Architecture in Medieval India

(2019 Pattern) (Semester - II) (Optional Paper - 12) (22207)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) पालांच्या काळातील कला व स्थापत्याच्या स्वरूपाची चर्चा करा.

ब) सोलंकीची कला व स्थापत्यातील कामगिरी विषद करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) होयसाळांचे कला व स्थापत्यातील योगदान सांगा.

ब) दिल्ली सुलतानशाही कालीन स्थापत्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) विजयनगर राज्यातील हंपी कलाकृतीचे वर्णन करा.

ब) 'केरला' मंदीर स्थापत्यातील कला आणि स्थापत्याचे वर्णन करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) 'माळवा' स्थापत्यकलेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

ब) बिजापुर स्थापत्याच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिप लिहा. **[10]**

अ) पाल चित्रकला

ब) चोल स्थापत्य

क) जामा मस्जिद

ड) गोल घुमट

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3564

[Total No. of Pages : 2

[6305]-229
M.A. (Part - I)
HISTORY
Economic History of Medieval India
(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (Elective Course - 13) (22209)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the concept of 'Economic History of Medieval India'.

b) Elaborate the nature of Iqta system during the sultanate period.

Q2) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Examine the main features of South Indian Guilds system.

b) Write a note on Currency system in Mughal period.

Q3) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the importance of 'Hundi' in Maratha period.

b) Discuss the textile industry in Medieval India.

Q4) Answer any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain Tolls system in Medieval India.

b) Review the urbanisation in Mughal period.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

a) Agrahara

b) Banjara

c) Jagirdar

d) Dyeing industry

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3564

[6305]-229

M.A. (Part - I)

HISTORY

Economic History of Medieval India

(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (Elective Course - 13) (22209)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) मध्ययुगीन भारतातील आर्थिक इतिहास ही संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) सुलतानशाही काळातील 'इक्ता' पद्धतीचे स्वरूप विशद करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) दक्षिण भारतातील 'श्रेणी' पद्धतीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे परिक्षण करा.

ब) मुघल काळातील चलनव्यवस्थेवर टीप लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) मराठा काळातील हुंडीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) मध्ययुगीन भारतातील कापड उद्योगावर चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) मध्ययुगीन भारतातील जकात कर व्यवस्था स्पष्ट करा.

ब) मुघल काळातील नागरीकरणाचा आढावा घ्या.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा. **[10]**

अ) अग्रहार

ब) बंजारा

क) जहागीरदार

ड) रंगकाम उद्योग

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3565

[Total No. of Pages : 2

[6305]-230

M.A. (Part - I)

HISTORY

East Asia - China (1900 - 2000) - 14

(2019 Pattern) (Semester - II) (Elective Course - 14) (22210)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss the Revolution of 1911.

b) Review the Socio - Political background of the emergence of communist party in China.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the work of Sun - Yet - Sen.

b) Discuss cultural revolution in China.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the Industry reforms in communist China.

b) Explain the contribution of Chiang - Kai - Sheik to the China.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) China - India relations.

b) Explain the Agricultural reforms in communist China.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

a) Mao - Tse - Tung.

b) China's New economic policy.

c) China - USA relations.

d) Modernization of China military.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PC3565

[6305]-230
M.A. (Part - I)
HISTORY
East Asia - China (1900 - 2000) - 14
(2019 Pattern) (Semester - II) (Elective Course - 14) (22210)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) 1911 च्या राज्यक्रांतीची चर्चा करा.

ब) चीनमधील कम्युनिष्ठ पक्षाच्या उदयाची सामाजिक आणि राजकीय पार्श्वभुमीची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) सन-येत-सेन यांच्या कार्याचे वर्णन करा.

ब) चीनमधील सांस्कृतिक क्रांतीची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) साम्यवादी चीनमधील औद्योगिक सुधारणा स्पष्ट करा.

ब) चीनमधील चिआंग-कै-शेकचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) चीन आणि भारत संबंध चर्चा करा.

ब) साम्यवादी चीनमधील शेती सुधारणा स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा. **[10]**

अ) माओ-त्से-त्सुंग

ब) चीनचे नवे आर्थिक धोरण

क) चीन-अमेरिका संबंध

ड) चीनच्या लष्कराचे आधुनिकीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3566

[Total No. of Pages : 2

[6305]-231

M.A. (Part - I)

HISTORY

HS - EC - 18 : History of South East Asia

(2019 Pattern) (Semester - II) (22211)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the main features of Ancient South-East Asia.

b) Give an account of the Ancient period Indo-Southeast Relations.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the rise of French and Datch colonial power in Indonesia.

b) Critically examine the Anglo - Dutch Struggle for the trade of Spice in Southeast Asia.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) How did Islam diffuse to Southeast Asia? And what were the effects?

b) Explain the war between the America and Vietnam.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Give an account of the "Asian" Organisation.

b) Explain the main features of Arts and Architectures in Southeast Asia.

Q5) Write short notes (any two) **[10]**

a) Global economy and Southeast Asia.

b) Ho - Chi - Minh.

c) Dr. Ahmed Sukarno

d) Lingad - Jatti - Treaty

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PC3566

[6305]-231

M.A. (Part - I)

HISTORY

HS - EC - 18 : History of South East Asia

(2019 Pattern) (Semester - II) (22211)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. **[10]**

अ) प्राचीन आग्नेय आशियाचे मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) प्राचीन कालीन भारत-आग्नेय आशियाच्या संबंधाची माहिती लिहा.

प्र.*2)* एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. **[10]**

अ) इंडोनिशियामधील फ्रेंच व डच वसाहातिक सत्तेचा उदय स्पष्ट करा.

ब) आग्नेय आशियामधील मसाल्याच्या व्यापारासाठी अग्लो-डच यामधील संघर्षाचे चिकीत्सक परिक्षण करा.

प्र.*3)* एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. **[10]**

अ) आग्नेय आशियान इस्लामचा प्रसार कसा झाला आणि त्याचे काय परिणाम झालेत?

ब) अमेरिका आणि व्हिएतनाम याच्यामधील युद्ध स्पष्ट करा.

प्र.*4)* एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दामध्ये लिहा. **[10]**

अ) "आशियान" संघटनेच्या कार्याची माहिती लिहा.

ब) आग्नेय आशियामधील कला व स्थापत्यकला याची मुख्य वैशिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.*5)* टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) जागतिक व्यापार अर्थव्यवस्था आणि आग्नेय आशिया

ब) हो-ची-मिन्ह

क) डॉ. अहमद सुकार्णो

ड) लिंगाड-जट्टी करार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3567

[Total No. of Pages : 2

[6305]-232
M.A. (Part - I)
HISTORY
History of Science & Technology in India
(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (22212)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the early Indian attitudes towards science and technology.

b) Assess the development of medical science in ancient India.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Give information about the town planning in Indus civilization.

b) Give an account of Science and Technology of Medieval India.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Take a brief review of British policy on education in India.

b) Discuss the development and work of ISRO.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Review the Nehruvian Era towards science and technology.

b) Explain the contribution of Sawai Jaysing of Jaipur in development of Science.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

a) Indian Institute of Technology

b) The Konkan Railway

c) Atomic Energy - BARC

d) Green revolution

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3567

[6305]-232

M.A. (Part - I)

HISTORY

History of Science & Technology in India

(2019 Credit Pattern) (Semester - II) (22212)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानविषयीच्या सुरूवातीच्या भारतीय वृत्तीचे स्पष्टीकरण करा.

ब) प्राचीन भारतातील वैद्यकशास्त्रातील विकासाचे मूल्यांकन करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) सिंधू संस्कृतीतील नगर नियोजन यावर माहिती द्या.

ब) मध्ययुगीन भारतातील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाची माहिती लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) भारतातील ब्रिटीश शैक्षणिक धोरणाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

ब) भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था (इस्रो) चा विकास व कार्य यावर चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या दिशेने नेहरू युगाचा आढावा घ्या.

ब) विज्ञानाच्या विकासामध्ये जयपूरच्या सवाई जयसिंग यांचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[10]**

अ) भारतीय तंत्रज्ञान संस्था

ब) कोकण रेल्वे

क) अणुऊर्जा – भाभा अणुसंशोधन केंद्र

ड) हरित क्रांती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3568

[Total No. of Pages : 2

[6305]-233

M.A. (Part - II)

HISTORY

Cultural History of Maharashtra

(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32201) (Paper - VII)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Define the term culture and describe the culture of Maharashtra.

b) Explain the Materialistic development of Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the Ecological Features of Early Maharashtra.

b) What is cultural fusion? Explain it special referance to Maharashtra.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Examine the impact of Islamic culture on Maharashtra.

b) Discuss the contribution of Mahanubhav cult to the cultural development of Maharashtra.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the contribution of Maharaja Sayajirao Gaikwad in the development of Modernity in Maharashtra.

b) Examine the Satyashodhak Samaj as a new cultural Narratives in Maharashtra.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words : **[10]**

a) Ellora

b) Ramdasi cult

c) Bene Israeli

d) Dalit Literature.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PC3568

[6305]-233
M.A. (Part - II)
HISTORY
Cultural History of Maharashtra
(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32201) (Paper - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) संस्कृती या शब्दाची व्याख्या सांगून महाराष्ट्राच्या संस्कृतीचे वर्णन करा.

ब) महाराष्ट्राच्या संस्कृतीचा भौतिकवादी विकास स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) प्रारंभिक महाराष्ट्राची पर्यावरणीय वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) सांस्कृतिक मिश्रण म्हणजे काय? महाराष्ट्राच्या विशेष संदर्भात स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) महाराष्ट्रावरील इस्लामिक संस्कृतीच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.

ब) महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक विकासामध्ये महानुभव पंथांच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) महाराष्ट्राच्या आधुनिकतेच्या विकासात महाराजा सयाजीराव गायकवाड यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

ब) महाराष्ट्रातील नव्या सांस्कृतिक कथनात्मकतेच्या संदर्भात सत्यशोधक समाजाचे परीक्षण करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टिपा लिहा. **[10]**

अ) ऐलोरा

ब) रामदासी पंथ

क) बेने इस्त्रायली

ड) दलित साहित्य

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3569

[Total No. of Pages : 4

[6305]-234

M.A. (Part - II)

HISTORY

HIS - 08 : Intellectual History of The Modern World

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32202)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates :

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Review the art of Renaissance and Write down its features.

b) Describe the protestent Reformation movement.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss the process of Counter Reformation.

b) Write the concept of Enlightenment.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the meaning and nature of the concept of Liberty.

b) Explain the context of 'Newtonian Revolution'.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the concept of colonialism with Historical Examples.

b) Discuss feminism as an important concept of the 20th century.

Q5) Write short notes on any Two of the following in 100 words. **[10]**

a) Humanism

b) Luther and Reformation

c) Marxism

d) Totalitarianism

▽ ▽ ▽ ▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3569

[6305]-234
M.A. (Part - II)
HISTORY
HIS - 08 : Intellectual History of The Modern World
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32202)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.*
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) पुनरूज्जीवन कालीन (Renaissance) कलेचा आढावा घेउन त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

ब) प्रोटेस्टंट सुधारणा चळवळीचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) प्रतिसुधारणा (Counter Reformation) प्रक्रियेची चर्चा करा.

ब) प्रबोधन (Enlightenment) संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) स्वातंत्र्य या संकल्पनेचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) न्युटोनियम क्रांतीचा संदर्भ स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) ऐतिहासिक उदाहरणांसह वसाहतवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) 20 व्या शतकातील एक महत्वाची संकल्पना म्हणून स्त्रीवादाची चर्चा करा.

P.T.O.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.** **[10]**

अ) **मानवतावाद**

ब) **ल्युथर आणि धर्मसुधारणा**

क) **मार्क्सवाद**

ड) **सर्व कषतावाद**

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3570

[Total No. of Pages : 4

[6305]-235

M.A. (Part - II)

HISTORY

Economic History of Modern India

(Credit System) (2019 Pattern) (Semester - III) (32203) (Core)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Critically examine the expliotative Nature of the colonial rule with special reference to financial imperialism phase.

b) Explain about the Ryotwari system and it's impact on Indian Peasant's.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss about the commercialization of agriculture by British from 19th Century.

b) Review the development of mining Industry during the colonial rule.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the Labour issues during the first half of the 20th Century India.

b) State the nature of Foreign Trade of India during 1918 to 1939.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Review the Fiscal policy of the colonial Government in Modern India.

b) Review the role played by reserve Bank of India in the Banking system of India.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words. **[10]**

a) Agriculture Reform of Lord Curzon.

b) Bangal Tea Association

c) Shipping Industry

d) Internal Trade

Total No. of Questions : 5]

PC-3570

[6305]-235
M.A. (Part - II)
HISTORY
Economic History of Modern India
(2019 Pattern) (Semester - III) (32203) (Credit System)
(Core)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) वित्तिय साम्राज्यवादी धोरणाच्या विशेष संदर्भात वासाहतिक शासनाच्या शोषणात्मक स्वरूपाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) रयतवारी पद्धत स्पष्ट करा व तिचे भारतीय शेतकऱ्यांवरील परिणाम सांगा.

प्रश्न 2) खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) 19 व्या शतकापासून ब्रिटिशांनी केलेल्या शेतीच्या व्यापारीकरणा विषयी चर्चा करा.

ब) वासाहतिक शासन काळातील खाण उद्योगाच्या विकासाचा आढावा घ्या.

प्रश्न 3) खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) विसाव्या शतकाच्या पूर्वार्धात भारतातील कामगारांच्या प्रश्नाचे विवेचन करा.

ब) 1918 ते 1939 या काळातील भारताच्या परराष्ट्रीय व्यापाराचे स्वरूप सांगा.

प्रश्न 4) खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) आधुनिक भारतातील वासाहतिक शासनाच्या वित्तीय धोरणाचा आढावा घ्या.

ब) भारतातील बँकिंग पद्धतीत रिझर्व बँक ऑफ इंडियाच्या भूमिकेचा आढावा घ्या.

प्रश्न 5) खालील पैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. **[10]**

अ) लॉर्ड कर्झनच्या शेती विषयक सुधारणा

ब) बंगाल चहा संघटना

क) जहाज बांधणी उद्योग

ड) अंतर्गत व्यापार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3571

[Total No. of Pages : 4

[6305]-236

M.A. (Part - II)

HISTORY

East Asia : Japan (1853 - 2000)

(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32205) (Elective - 18)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***

2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss Feudalism in Japan.

b) State the reasons for the rise of constitutionalism in Japan.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the reasons behind Japan's attack on Pearl Harbor.

b) Examine the impact of modernity on Japanese social life.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the importance of Washington conference.

b) Explain Japan's role of World War - II.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) State the reasons for the rise of militarism in Japan.

b) Examine Japan's foreign policy after World War - II.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

a) Samurai

b) Meiji Restoration

c) General Mac Arthur

d) Pearl Harbar.

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3571

[6305]-236

M.A. (Part - II)

HISTORY

East Asia : Japan (1853 - 2000)

(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32205) (Elective - 18)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) जपान मधील संरजाम शाहीची चर्चा करा.

ब) जपान मधील घटनावादाच्या उदयाची कारणे सांगा.

प्रश्न 2) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) जपानच्या पर्लहार्बर वरील आक्रमणाची कारणे सांगा.

ब) जपानच्या समाज जीवनावरील आधुनिकतेच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) वॉशिंग्टन परिषदेचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) जपान दुसऱ्या महायुध्दातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) जपान मधील लष्कर वादाच्या उदयाची कारणे सांगा.

ब) दुसऱ्या महायुध्दानंतर जपानचे परराष्ट्रीय धोरणाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालील पैकी कोणतेही दोन टिपांचे उत्तरे 100 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) सामुराई

ब) मेईजी पुर्नस्थापना

क) जनरल मॅक ऑर्थर

ड) पर्ल हार्बर

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3572

[Total No. of Pages : 4

[6305]-237

M.A. (Part - II)

HISTORY

Peasant Movements in India (Medieval and Modern) (Elective - 19)

(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit system) (32206)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) **Attempt any one of the following questions in 300 words** **[10]**

a) Critical examine karl mark's views on the peasantry.

b) Discuss Mao - Tse - Tung's views on the peasantry.

Q2) **Attempt any one of the following questions in 300 words** **[10]**

a) Explain the changed nature of peasant movement after 1857.

b) Explain the reasons for the revolt of the santhals.

Q3) **Attempt any one of the following questions in 300 words** **[10]**

a) Examine the major objects of the Deccan Riots of 1875.

b) Discuss the agricultural reforms during the Sultanate period.

Q4) **Attempt any one of the following questions in 300 words** **[10]**

a) Write information about Bardoli Satyagrah.

b) Explain the manifesto of Akhil Bharathiya Kisan sabha.

Q5) **Write short note on any two of the following in 100 words each. [10]**

a) Champaranya Satyagraha

b) Bulshi satyagraha

c) N.G. Ranga

d) Kheda Satyagraha

Total No. of Questions : 5]

PC-3572

[6305]-237
M.A. (Part - II)
HISTORY
Peasant Movements in India (Medieval and Modern)
(Elective - 19)
(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit system) (32206)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.*
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) कार्ल मार्स्क यांचे शेतकरी वर्गा विषयी विचारांचे टिकात्मक परीक्षण करा.

ब) माओ–त्से–तुंग यांचे शेतकरी वर्गा विषयी मत–चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) 1857 नंतर शेतकरी चळवळीचे बदलेले स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) संभाळाच्या उठावाचे कारणे सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) 1875 च्या दख्खन दंग्याच्या प्रमुख वस्तु स्थितीचे परीक्षण करा.

ब) सुलतानशाहीच्या काळातील शेती सुधारणा विषयी चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) बारडोली सत्याग्रहा विषयी माहिती लिहा.

ब) अखिल भारतीय किसान सभेचा जाहीरनामा स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा.** **[10]**

अ) **चंपारण्य सत्याग्रह**

ब) **मुळशी सत्याग्रह**

क) **एन. जी. रंगा**

ड) **खेडा सत्याग्रह**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3573

[Total No. of Pages : 4

[6305]-238

M.A. (Part - II)

HISTORY

Archival Studies (Elective)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32207)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*

2) *All questions carry equal marks.*

Q1) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Define the term of the Archives and discuss It's main characteristics.

b) Review the origin and development of archives in Europ.

Q2) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Explain the importance of the library in the historiography.

b) Importance of the maps and photography in historiography.

Q3) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Review the origin and development of archives in India.

b) Discuss the importance of scals and coins in the writing of history.

Q4) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Explain the importance of Art gallery in historiography.

b) Discuss the role of state archives in historiography.

P.T.O.

Q5) **Write short notes on any two of the following in 100 words each : [10]**

a) Religious Archives

b) Family Archives

c) Deccan college

d) Stone inscriptions

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3573

[6305]-238
M.A. (Part - II)
HISTORY
Archival Studies (Elective)
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32207)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) पुराभिलेखागाराची व्याख्या सांगुन तिच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.

ब) युरोपमधील पुराभिलेखागाराचे उगम आणि विकासाचा आढावा द्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) इतिहासाच्या अभ्यासातील ग्रंथालयाच्या भुमिकेचे परिक्षण करा.

ब) इतिहास लेखनातील नकाशे आणि छायाचित्रे यांचे महत्व सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) भारतातील पुराभिलेखागाराचे उगम आणि विकासाचा आढावा द्या.

ब) इतिहासलेखनातील मुद्रा आणि नाणी यांच्या उपयुक्ततेची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) इतिहासलेखनातील कला दालनाचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) इतिहासलेखनातील राज्य पुराभिलेखागाराच्या भुमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) धार्मिक पुराभिलेखागार

ब) कुंटुंब पुराभिलेखागार

क) डेक्कन कॉलेज

ड) खडकाचे शिलालेख

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3574

[Total No. of Pages : 4

[6305]-239

M.A. (Part - II)

HISTORY

Maritime History of India (800 to 1800 A.D)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32208)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Give the details of maritime trade route between Ancient India and Rome.

b) Discuss the contribution of K.N. Chaudhari in maritime historiography.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Give an account of British Control over the Seas.

b) Examine the Martand Varm's control over the Seas.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss the India's early maritime connections with China.

b) Describe the India's maritime connection with Southeast Asia.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Describe the importance of portolans in maritime world.

b) Explain the policy of the Maratha Power Control over the Sea.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes of following in 100 words each. **[10]**

a) Definition of maritime history.

b) Map

c) Navy of Zomorian

d) Chhatrapati Shivaji's Naval Power.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

PC-3574

[6305]-239

M.A. (Part - II)

HISTORY

Maritime History of India (800 to 1800 A.D)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32208)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) प्राचीन भारत आणि रोम यांच्यातील सागरी व्यापार मार्गाचे तपशील द्या.

ब) सागरी इतिहासलेखनात के.एन. चौधरी यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) समुद्रावरील ब्रिटिशांच्या नियंत्रणाचा वृतांत द्या.

ब) मार्तंड वर्माच्या सामुद्रिक वर्चस्वाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) भारताचे चीन बरोबर असलेल्या प्रारंभिक व्यापारी संबंधाची चर्चा करा.

ब) भारतीचे आग्नेय आशिया बरोबर असलेल्या प्रारंभिक व्यापारी संबंधाचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर लिहा. **[10]**

अ) सागरी व्यापार विश्वातील बंदराचे महत्त्व वर्णन करा.

ब) मराठा सत्तेच्या समुद्रावरील नियंत्रणाचे धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालील टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणत्याही दोन)** **[10]**

अ) **सामुद्रिक इतिहासाची व्याख्या**

ब) **नकाशे**

क) **झामोरिनचे आरमार**

ड) **छत्रपती शिवाजी महाराजांची सागरी सत्ता**

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3575

[Total No. of Pages : 4

[6305]-240

M.A. (Part - II)

HISTORY

HS - 23 : History of Environment and Ecology

(2019 Pattern) (Semester - III) (32209)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***

2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

a) Explain the use of natural resourcess during the vedic period.

b) Discuss the impact on Historical events of Southern Physical Zone in India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

a) Explain the postoral system of social formation.

b) Explain the British policy on Indian forest.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

a) Explain the colonial Interventation policy on the plantation Economy.

b) Explain the causes of Industrial pollution.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

a) Discuss the impact of Environment on various stages of social formation.

b) Take review the Bhopal Gas Tragedy.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**

a) Water pollution

b) Animals in Indian Religion

c) Factors of water pollution

d) Hill stations in Northern India.

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3575

[6305]-240

M.A. (Part - II)

HISTORY

HS - 23 : History of Environment and Ecology

(2019 Pattern) (Semester - III) (32209)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना सामान गुण आहेत.

प्रश्न 1) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा :** **[10]**

अ) **वैदिक काळातील नैसर्गीक साधनाची संसाधनाची उपयुक्तता स्पष्ट करा.**

ब) **भारतामधील दक्षिणेकडील प्राकृतिक भागाचा ऐतिहासिक घटनावर झालेला परिणाम यावर चर्चा करा.**

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा :** **[10]**

अ) **सामाजिक बांधणी करीता पशुपालक पद्धत स्पष्ट करा.**

ब) **भारतीय जंगलाबाबत ब्रिटिश धोरण स्पष्ट करा.**

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा :** **[10]**

अ) **आर्थिक वृक्षलागवडी वरील वसाहतवादी हस्तक्षेपाचे धोरण स्पष्ट करा.**

ब) **औद्योगिक प्रदुषणाची कारणे स्पष्ट करा.**

प्रश्न 4) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा :** **[10]**

अ) **समाजाच्या जडणघडणीच्या विविध टपप्यावरील पर्यावरणाच्या होणाऱ्या परिणामाची चर्चा करा.**

ब) **भोपाळ गॅस दुर्घटनेचा आढावा घ्या.**

प्रश्न 5) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा :** **[10]**

अ) **पाण्याचे प्रदूषण**

ब) **भारतीय धर्मातील प्राणीजीवन**

क) **जल प्रदूषणाचे घटक**

ड) **उत्तर भारता मधील पर्वतीय स्थळे**

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3576

[Total No. of Pages : 4

[6305]-241

M.A. (Part - II)

HISTORY

Business History of India (1858 to 1991 A.D.)

(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit system) (32210)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]**

a) Write the information about the sources of business History.

b) Give the details of Iron and steel industries in colonial India.

Q2) **Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]**

a) Explain the importance of private sector in India.

b) Discuss the role of Wadia Industry in Indian economy.

Q3) **Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]**

a) What is mixed economy? Give its merits and demerits.

b) State the role of Tata Industry in Indian economy.

Q4) **Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]**

a) Discuss the importance of Pharma industries in India.

b) Explain the contribution of Birla group in industrial development of India.

Q5) **Write any two short notes of following in 100 words :** **[10]**

a) Definition of public sector

b) Opium trade

c) Kirloskar oil Engines

d) Ship building industry.

Total No. of Questions : 5]

PC-3576

[6305]-241
M.A. (Part - II)
HISTORY
Business History of India (1858 to 1991 A.D.)
(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit system) (32210)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा : **[10]**

अ) उद्योजकीय इतिहासाच्या साधनांची माहिती लिहा.

ब) वसाहतवादी भारतातील लोह आणि पोलाद उद्योगाचा तपशील द्या.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा : **[10]**

अ) भारतातील खाजगी क्षेत्राचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेमधील वाडिया उद्योगाच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा : **[10]**

अ) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? त्याचे गुण आणि दोष द्या.

ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेमध्ये टाटा उद्योगाची भूमिका सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे 300 शब्दांत उत्तर लिहा : **[10]**

अ) भारतातील औषध उद्योगाच्या महत्वाची चर्चा करा

ब) भारतीय औद्योगिक विकासात बिर्ला समूहाचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) **खालील टिपा प्रत्येकी** 100 **शब्दांत लिहा. (कोणत्याही २)** **[10]**

अ) **सार्वजनिक क्षेत्राची व्याख्या**

ब) **अफूचा व्यापार**

क) **किर्लोस्कर ऑईल इंजिन**

ड) **जहाज बांधणी उद्योग**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3577

[Total No. of Pages : 4

[6305]-242
M.A. (Part - II)
HISTORY
HS-24 : Socio-Religious Reforms Movements in South India
(2019 Pattern) (Semester - III) (32211) (Elective)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) State the effect of Non-Brahmin movement for social awakening in Tamil Nadu?

OR

b) Examine the impact of socio - Religious reforms movement for social enlightenment in 19th cent. India.

Q2) **Attempt any one of the following questions in 300 words.** **[10]**

a) Examine the importance of self respect movement for the people of Tamil Nadu?

OR

b) Write the significance of Alluri Sitaram Raju's work for his compaign against the British colonial rule in India.

Q3) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Assess the work of sri Narayan Guru Swamy for bringing about transformative structural changes in Indian society.

OR

b) Examine Veerasalingam Pantulu 'Rajahmundry Social Reform Association' worked for widow remarriage?

P.T.O.

Q4) **Attempt any one of the following question in 300 words. [10]**

a) Write the impact of western thoughts demanded for social legislation in Mysore?

OR

b) Evaluate how E.V. Ramaswamy Naicker, self respect movement is responsible for creating a new rational society?

Q5) **Write short notes on any two of the following in 100 words : [10]**

a) Self respect movement

b) Alluri sitarama Raju

c) South Indian Liberal Federation

d) Veerasalingam & widow remarriage

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3577

[6305]-242
M.A. (Part - II)
HISTORY
HS-24 : Socio-Religious Reforms Movements in South India
(2019 Pattern) (Semester - III) (32211) (Elective)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांचे 300 शब्दांत उत्तर द्या (कोणताही एक) : **[10]**

अ) तमिळनाडूमधील समाजजागृतीत ब्राम्हणेत्तर चळवळीच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

किंवा

ब) 19 च्या शतकातील भारतामध्ये सामाजिक, धार्मिक चळवळींचे प्रबोधनातील योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांचे 300 शब्दांत उत्तर द्या (कोणताही एक) : **[10]**

अ) तमिळनाडुमध्ये आत्मसन्मान चळवळीचा जनतेवर पडलेल्या प्रभावाचे परिक्षण करा.

किंवा

ब) आल्लूरी सीताराम राजूल यांचे ब्रिटिश वसाहतवादी शासना विरोधातील बंडाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांचे 300 शब्दांत उत्तर द्या (कोणताही एक) : **[10]**

अ) श्री. नारायण गुरु स्वामी यांनी भारतीय समाजातील रचनात्मक बदलांचे मूल्यमापन करा.

किंवा

ब) विदेशलिंगम पंतलू यांच्या राजमुंद्री सामाजिक सुधारणा चळवळीचे विधवा पुर्णविवाह चळवळीतील कामगीरीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) **खालील प्रश्नांचे 300 शब्दांत उत्तर द्या (कोणताही एक) :** **[10]**

अ) **म्हैसूरमधील सामाजिक कायद्यावरील पाश्चात्य विचारसरणीच्या प्रभावाचे महत्त्व लिहा.**

किंवा

ब) **ई.व्ही रामास्वामी नायकर यांची आत्मसन्मान चळवळ नवतर्कवादी समाजाच्या निर्मितीस कसी कारणीभूत ठरली याचे मूल्यमापन करा.**

प्रश्न 5) **खालील पैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा :** **[10]**

अ) **आत्मसन्मान चळवळ**

ब) **आल्लूरी सीतारामराजूल**

क) **दक्षिण भारतीय उदारमतवादी संघ**

ड) **विरेशलिंगम् पंतलू व विधवा पूर्णविवाह चळवळ**

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3578

[Total No. of Pages : 4

[6305]-243

M.A. (Part - II)

HISTORY

Modern Maharashtra : History of Ideas (1818-1960)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42201)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Explain the contribution of Arya-Samaj, Bhramo Samaj and Theosophical Society for Social awakening?

OR

b) Analyse the Char June Arth Shastriya Granth?

Q2) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Describe how Mahatma Jyotirao Phule is responsible for creating counter culture in 19th century Maharasthra?

OR

b) Analyse the reformist legislation responsible for women emancipation in 19th century Maharasthra?

Q3) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Evaluate the work of Missionary for Social equality and justice?

OR

b) Evaluate the work of Savitribai Phule, Rukhmabai and Tarabai shinde against Patriarchical domination?

P.T.O.

Q4) **Attempt any one of the following question in 300 words.** **[10]**

a) Discuss Socio-Economical thoughts of Mahatma Gandhi?

OR

b) Give an account of Nehruvian concept of economic progress?

Q5) **Write short notes on any two of the following in 100 words.** **[10]**

a) Saperate electorates.

b) Shripati Sheshadri.

c) Dhamma parivartan.

d) Tarabai Shinde.

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

PC-3578

[6305]-243
M.A. (Part - II)
HISTORY
Modern Maharashtra : History of Ideas (1818-1960)
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42201)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहे.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सामाजिक जागृतीसाठी आर्य समाज, ब्राह्मो समाज आणि थिओसॉफिक्ल सोसायटी यांनी केलेले कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

ब) चार जुने अर्थशास्त्रिय ग्रंथाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) ''19 व्या शतकातील महाराष्ट्रात महात्मा जोतिराव फुले हे पर्यायी संस्कृतीचे जनक ठरतात'' वर्णन करा.

किंवा

ब) 19 व्या शतकातील महाराष्ट्रात स्त्रियांच्या सुधारणावादी प्रक्रियेत योगदानाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) सामाजिक एकता व न्याय यांच्याकरीता मिशनरींनी केलेल्या कार्यांचे परीक्षण करा.

किंवा

ब) सावित्रीबाई फुले, रुखमाबाई आणि ताराबाई शिंदे यांनी पुरुषसत्ताक व्यस्थेविरुद्ध केलेले कार्यचे विवेचन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) महात्मा गांधीजीचे सामाजिक – आर्थिक विचारांची चर्चा करा.

किंवा

ब) पंडीत जवाहरलाल नेहरु अर्थिक विकासाच्या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) स्वतंत्र मतदार संघ

ब) श्रीपती शेषाद्री

क) धम्म परविर्तन

ड) ताराबाई शिंदे

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3579

[Total No. of Pages : 4

[6305]-244

M.A. (Part - II)

HISTORY

Debates in Indian Historiography

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - IV) (42202)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the current of opinion regarding the arrival and original settlement of the Aryans.

b) Explain the Marxist Historiography.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the concept of urbanization in details?

b) Elaborate the philosophical role of this ideology by explaining the emergence of subaltern ideology?

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the concept of Fendalism and state its characteristics?

b) Think about the Nationalist ideology?

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) What is orientalism? Critically examine it?

b) Reflect on the changing trend of urbanization?

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

a) Characteristics of Feudalism

b) Concept of orientalism

c) Marxist approach.

d) Bipinchandra

e) Antinio Gramachi

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

PC-3579

[6305]-244
M.A. (Part - II)
HISTORY
Debates in Indian Historiography
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - IV) (42202)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य सोडविणे आवश्यक.
2) सर्व प्रश्न सामान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (300 शब्दांत) **[10]**

अ) आर्यांचे आगमन व मुळ वसतिस्थान याबाबत असणारे मतप्रवाह यांची चर्चा करा.

ब) मार्क्सवादी इतिहासलेखनाची चिकित्सा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (300 शब्दांत) **[10]**

अ) नागरीकरणाची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) सबाल्टर्न विचारप्रणालीच्या उद्याची माहिती सांगून या विचार सरणीमधील तात्त्वीक भूमिका विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (300 शब्दांत) **[10]**

अ) सरंजामशाहीची संकल्पना स्पष्ट करुन तिची वैशिष्टये सांगा.

ब) राष्ट्रवादी विचारसरणीची मीमांसा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (300 शब्दांत) **[10]**

अ) प्राच्यविचारवाद म्हणजे काय? त्याचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) शहरीकरणाच्या बदलत्या प्रवाहाविषयी मीमांसा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. (100 शब्दांत) **[10]**

अ) सरंजामशाहीची वैशिष्टये

ब) प्राच्यविचारवादाची संकल्पना

क) मार्क्सवादी दृष्टीकोन

ड) बिपीनचंद्र

इ) ॲंटिनिओ ग्रामची

♦ ♦ ♦

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3580

[Total No. of Pages : 4

[6305]-245

M.A. (Part - II)

HISTORY

World After World War - II (1945-2000)

(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42203)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 50***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) **Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]**

a) Explain the concept of 'Cold War' and it's Effect on the World.

b) Evaluate the work of Non Aligned Movement in Asia.

Q2) **Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]**

a) Explain the oil politics in West Asia and it's effect on the World.

b) Explain the Arab-Israel conflict and its causes and effect.

Q3) **Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]**

a) Evaluate the Kuwait-Iraq war and it's causes and effect.

b) Evaluate the role of Ho-Chi-Minh in Vietnam War.

Q4) **Attempt any one of the following questions in 300 words. [10]**

a) Explain the consequences of Reunification of Germany.

b) Give in detail Disintegration of the USSR and it's causes and Effect.

Q5) **Write short notes on any two of the following in 100 words.** **[10]**

a) Korean War

b) CENTO

c) Geo politics

d) European Union

Total No. of Questions : 5]

PC-3580

[6305]-245

M.A. (Part - II)

HISTORY

World After World War - II (1945-2000)

(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42203)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 50*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.*

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) 'शीतयुद्ध' ही संकल्पना स्पष्ट करुन त्याचे जगावरील परिणाम सांगा.

ब) आशियातील अलिप्ततावादी चळवळीचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 2) खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) पश्चिम आशियातील तेलाचे राजकारण व त्याचे जगावरील परिणाम स्पष्ट करा.

ब) अरब इस्त्राईल संघर्ष आणि त्याचे कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) कुवेत-इराक युद्ध आणि त्याच्या कारणे व परिणामाचे मूल्यमापन करा.

ब) व्हिएतनाम युद्धातील हो-चि-मिन्ह यांच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 4) खालील पैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) जर्मनीच्या पुन:एकीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.

ब) युएसएसआर चे विघटन आणि त्याचे कारणे व परिणाम याचे सविस्तर विवेचन करा.

प्रश्न 5) **खालील पैकी कोणत्याही दोन टीपा 100 शब्दात लिहा.** **[10]**

अ) **कोरियन युद्ध**

ब) **सेंटो (CENTO)**

क) **भू-राजकारण**

ड) **युरोपियन संघ**

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3581

[Total No. of Pages : 2

[6305]-246
M.A. (Part - II)
HISTORY
Ancient and Medieval Civilization of the World
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42204)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidate:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Explain the concept of culture and write the salient features of persian civilization.

b) Examine the socio - economic life of Egypt civilization.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Assess the nature of political systems in classical civilization of Rome.

b) Examine the religions ideology of confucius in ancient civilization of china.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Review the literature in the classical culture of greece?

b) Explain the concept of feudal system and write the political nature of feudal system in Europe.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

a) Discuss the salient features of Arabian culture.

b) Explain the nature of Medieval dark age in the west.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

a) Mathura Style of Arts.

b) Holy Roman Empire

c) Absolute Monarchy

d) Difference between Nation & State.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3581

[6305]-246

M.A. (Part - II)

HISTORY

Ancient and Medieval Civilization of the World

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42204)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) संस्कृती ही संकल्पना स्पष्ट करून पर्शियन संस्कृतीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) इजिप्त संस्कृतीच्या सामाजिक आर्थिक जीवनाचे परीक्षण करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) रोमच्या अभिजात संस्कृतीमधील राजकीय व्यवस्थेच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.

ब) प्राचीन चिनी संस्कृतीमधील कन्फुशियसच्या धार्मिक विचारांचे परीक्षण करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) ग्रीसच्या अभिजात संस्कृतीमधील साहित्याचा आढावा घ्या.

ब) सरंजामशाही संकल्पना स्पष्ट करा आणि युरोपातील सरंजामशाही व्यवस्थेचे राजकीय स्वरूप लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) अरब संस्कृतीच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

ब) मध्ययुगीन पाश्चात्य अंधार युगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[10]**

अ) मथुरा कला शैली

ब) पवित्र रोमन साम्राज्य

क) निरंकुश राजेशाही

ड) राष्ट्र व राज्य यातील भेद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3582

[Total No. of Pages : 2

[6305]-247

M.A. (Part - II)

HISTORY

Urban History

(2019 Pattern) (Semester - IV) (Optional Paper - 26) (42205)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***
3) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the theoretical framework of the urban studies.

b) Explain the salient features of administrative towns.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the debates in urban studies.

b) State the rise and growth of industrial towns.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Examine the contemporary perspective of urban spaces.

b) Explain the urbanisation during the maurya times.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the significance of urban revolution.

b) Explain the process of establishment of town in the Gupta period.

Q5) Write short notes (any two). **[10]**

a) Industrial town

b) Designate spaces

c) Government space

d) Urbanisation in iron age

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3582

[6305]-247
M.A. (Part - II)
HISTORY
Urban History
(2019 Pattern) (Semester - IV) (Optional Paper - 26) (42205)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नास समान गुण आहेत.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) नागरी अभ्यासाच्या सैद्धांतीक चौकटीची चर्चा करा.

ब) प्रशासकीय शहरांची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) नागरी अभ्यासातील विवादांची चर्चा करा.

ब) औद्योगिक शहरांचा उदय आणि विकास सांगा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) नागरी जागेबाबतचे समकालीन दृष्टीकोनाचे परिक्षण करा.

ब) मौर्यकालीन शहरीकरण स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) नागरी क्रांतीचे महत्त्वाची चर्चा करा.

ब) गुप्तकालीन नागर स्थापत्येची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) औद्योगिक शहर

ब) निर्दिष्ट जागा

क) सरकारी भूखंड

ड) लोहयुगीन नागरीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3583

[Total No. of Pages : 2

[6305]-248
M.A. (Part - II)
HISTORY
British Administrative Policies in India (1765 to 1892)
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - IV) (42206)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:
1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Write a answer in 300 words of the following question any one. **[10]**
a) Discuss the ideological influences on early British Administrative Policy with special reference to 'Utilitarianism'.
b) Explain the Administrative Policy of the British in India.

Q2) Write a answer in 300 words of the following question any one. **[10]**
a) Examine the charater act of 1813.
b) Discuss the administrative structure with reference to the Regulating Act of 1773.

Q3) Write a answer in 300 words of the following question any one. **[10]**
a) Explain the free trade policy in detail.
b) Examine the social policy of the British Government.

Q4) Write a answer in 300 words of the following question any one. **[10]**
a) Review the development of press during the 19th century under the British Government.
b) Examine the Famine Policy of the British Government in India.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each : **[10]**
a) Indian Councils Act - 1861
b) Government of Indian Act - 1858
c) Royatwari system
d) Wood's Dispatch

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3583

[6305]-248

M.A. (Part - II)

HISTORY

British Administrative Policies in India (1765 to 1892)

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - IV) (42206)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) 'उपयुक्ततावादाच्या' विशेष संदर्भात ब्रिटीशांच्या प्रशासकीय धोरणावरील वैचारिक प्रभावाची चर्चा करा.

ब) भारतातील ब्रिटीशांचे प्रशासकीय धोरण स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) 1813 च्या सनदी कायद्याचे परीक्षण करा.

ब) 1773 च्या नियमक कायद्याच्या संदर्भात प्रशासकीय रचनेची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) 'मुक्त व्यापार धोरण' सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) ब्रिटीश शासनाच्या सामाजिक धोरणाचे परीक्षण करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) एकोणिसाव्या शतकातील ब्रिटीश शासनकाळातील वृत्तपत्रांच्या विकासाचा आढावा घ्या.

ब) ब्रिटीश शासनाच्या दुष्काळ विषयक धोरणाचे परीक्षण करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[10]**

अ) 1861 चा इंडियन कौन्सिल ॲक्ट

ब) भारत सरकार कायदा – 1858

क) रयतवारी पद्धत

ड) वूडचा खलिता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3584

[Total No. of Pages : 2

[6305]-249
M.A. (Part - II)
HISTORY
History of Modern India (1857 to 1971 A.D.)
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42207)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Review the contribution of vasudeo Balawant fadake in the revolutionary movement of India?

b) Explain the peasant movement in India upto 1920?

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the civil disobedience movement in India?

b) Give an account of Indian National Army?

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the Safety value theory?

b) State the sailent features of Indian constitution?

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the merger of Junagad in India?

b) Explain the India - China war of 1962 in detail.

Q5) Write any two short notes of following in 100 words each. **[10]**

a) Modernity

b) Panchsheel in Banduing conference

c) Communalism

d) Gadar party

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PC3584

[6305]-249

M.A. (Part - II)

HISTORY

History of Modern India (1857 to 1971 A.D.)

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42207)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) भारताच्या क्रांतिकारी चळवळीतील वासुदेव बळवंत फडके यांच्या योगदानाचा आढावा घ्या?

ब) 1920 पर्यंतच्या भारतातील शेतकरी चळवळीचे वर्णन करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) भारतातील सविनय कायदेभंग चळवळीची चर्चा करा.

ब) आझाद हिंद सेनेचा वृत्तांत द्या.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) 'सुरक्षा झडप सिद्धांताची' चर्चा करा.

ब) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) भारतातील जुनागडच्या विलिनीकरणाची चर्चा करा.

ब) 1962 च्या भारत-चीन युद्धाचे तपशीलवार वर्णन करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[10]**

अ) आधुनिकता

ब) बांडूंग परिषदेतील पंचशील

क) जमातवाद

ड) गदर पार्टी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3585

[Total No. of Pages : 2

[6305]-250
M.A. (Part - II)
HISTORY
History of USSR (1900 - 1991)
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42208)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Evaluate Lenins role in the Bolshevik Revolution of 1917 in Russia.

b) Explain the internal administration and government policies of Lenen.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Write about the measures taken by the Russian government to improve the status of women.

b) Describe the economic developments in Russia after the october revolution.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the effect of operation Borbyarosa on Russia.

b) Discuss in detail the agricultural collectivization.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Examine the policies of soviet government during 1918-21.

b) Evaluate aggressive communisam.

Q5) Write any two short notes of following in 100 words each. **[10]**

a) Cold war

b) Tsar Nicholas II

c) The stalin code

d) Educational progress in Russia

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3585

[6305]-250
M.A. (Part - II)
HISTORY
History of USSR (1900 - 1991)
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42208)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) 1917 व्या बोलशेव्हीक क्रांतीतील लेनिनच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

ब) लेनिन यांचे अंतर्गत प्रशासन आणि शासकीय धोरणे स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) स्त्रीयांच्या स्थितीत सुधारणा करण्यासाठी रशियन सरकारने कोणत्या उपाययोजना केल्या याविषयी माहिती लिहा.

ब) ऑक्टोबर क्रांतीनंतर च्या रशियातील आर्थिक घडामोडीची माहिती द्या.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) ऑपरेशन बारबॅरोसाचे रशियावरील परिणाम काय झाले स्पष्ट करा.

ब) कृषी सामूहिकीकरणावर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) सन 1918-21 दरम्यानच्या सोव्हिएत शासनाच्या धोरणाची चिकित्सा करा.

ब) अत्याग्रही साम्यवादाचे मूल्यमापन करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) शीतयुद्ध

ब) झार निकोलस दुसरा

क) स्टैलिन कोड

ड) रशियातील शैक्षणिक प्रगती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3586

[Total No. of Pages : 2

[6305]-251

M.A. (Part - II)

HISTORY

EC - 30 : Global South : Challenges to Authority

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42209) (Credit System)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidate:

1) *All questions are compulsory.*
2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the connection between third world and global south.

b) Write in detail about the League's objections to imperialism.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discribe the revolutionary work's of Che - Guevara.

b) Explain the convergence and divergence between Non - Alignment and the third world.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the regional strategy for the conversion of plant genetic resources in WANA institute.

b) Examine critically the objectives and work of SAARC.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss the functions and policies of international Monetary fund (IMF).

b) State the challenges faced by BRICS for infrastructure and industrial development.

Q5) Write any two short notes of the following in 100 words each. **[10]**

a) Sarvodaya movement

b) Franz Fenon

c) Crisis of Asia - Pacific region

d) OAU - Organisation of African unity

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PC3586

[6305]-251

M.A. (Part - II)

HISTORY

EC - 30 : Global South : Challenges to Authority

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42209) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) दक्षिण जग आणि तिसरे जग यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

ब) संघाने साम्राज्यवादावर घेतलेले आक्षेप सविस्तर लिहा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) चि-गुव्हेराच्या क्रांतिकारी कार्याचे वर्णन करा.

ब) अलिप्ततावाद आणि तिसरे जग यांच्यातील साम्य व भेद स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) वाना (WANA) संस्थेतील वनस्पती अनुवांशिक संसाधनांच्या रूपांतरणाचे प्रादेशिक धोरण स्पष्ट करा.

ब) सार्कच्या उद्देशांचे आणि कार्याचे सटिक परिक्षण करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची कार्ये आणि धोरणे यांची चर्चा करा.

ब) पायाभूत सुविधा आणि औद्योगिक विकासासाठी ब्रिक्स (BRICS) समोरील आव्हाने सांगा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. **[10]**

अ) सर्वोदय चळवळ

ब) फ्राँझ फेनन

क) आशिया-पॅसिफिक प्रादेशिक संघर्ष

ड) अफ्रिकन एकता संघटना (OAV)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3587

[Total No. of Pages : 2

[6305]-252
M.A. (Part - II)
HISTORY
Pune Through the Ages
(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42210)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***All questions carry equal marks.***

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the Geographical features of Pune city.

b) Discuss the development of Pune city under the rule of Chhatrapati Shivaji Maharaj.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Discuss on the contribution of Ganesh festival in the cultural development of Pune city.

b) Discuss the Archeological sources of early pune.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Review the development of Pune city under the British rule.

b) Write information about places of Historical importance in Pune city.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

a) Explain the ups and downs of population of Pune city with its reasons.

b) Review the background of the establishment of University of Pune.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

a) Reform movement in Pune.

b) Elphinstone's policy of pacification.

c) Nagav inscription

d) Industrialisation in Pune

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

PC3587

[6305]-252

M.A. (Part - II)

HISTORY

Pune Through the Ages

(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42210)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *50*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) पुणे शहराचे भौगोलिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या अधिपत्याखालील पुणे शहराच्या वाटचालीची चर्चा करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) 'पुणे शहराच्या सांस्कृतिक जडण-घडणीतील गणेशोत्सवाचे योगदान' यावर चर्चा करा.

ब) प्रारंभिक पुणे शहराच्या इतिहासावर प्रकाश टाकणाऱ्या पुरातत्विय साधनां विषयी चर्चा करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) ब्रिटीश कालखंडातील पुणे शहराच्या वाटचालीचा आढावा घ्या.

ब) पुणे शहरातील ऐतिहासिक महत्त्व असलेल्या ठिकाणांची माहिती लिहा.

प्र.*4)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. **[10]**

अ) पुणे शहराच्या लोकसंख्येतील चढ-उतार आणि त्यामागील कारणे स्पष्ट करा.

ब) पुणे विद्यापीठाच्या स्थापनेच्या पार्श्वभूमीचा आढावा घ्या.

प्र.*5)* खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) पुण्यातील सुधारणा चळवळ

ब) एलफिन्सटणचे शांतता विषयक धोरण

क) नागाव शिलालेख

ड) पुणे शहरातील औद्योगिकीकरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC3588

[Total No. of Pages : 2

[6305]-253

M.A. (Part - II)

HISTORY

Heritage Management

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42211)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidate:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer the following question in 300 words (any one). **[10]**

a) Explain the nature and scope of heritage sites in India.

OR

b) Discuss cultural haritage sites in Maharashtra.

Q2) Answer the following question in 300 words (any one). **[10]**

a) Review the natural heritage sites in Maharashtra.

OR

b) Review the cultural heritage sites in world.

Q3) Answer the following question in 300 words (any one). **[10]**

a) Explain the historical singnificance of Indian heritage sites with examples.

OR

b) Review the world heritage sites preservation policy.

Q4) Answer the following question in 300 words (any one). **[10]**

a) Elaberte of the elephanta cave world heritage sites in Maharashtra.

OR

b) Briefly explain the heritage educational programme in India.

Q5) Short notes (any two). **[10]**

a) Taj Mahal

b) Suntemple

c) Types of historical heritage sties

d) Natural heritage sitas

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3588

[6305]-253
M.A. (Part - II)
HISTORY
Heritage Management
(2019 Pattern) (Semester - IV) (42211)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर द्या. (कोणताही एक) **[10]**

अ) भारतातील वारसा स्थळांचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

ब) महाराष्ट्रातील सांस्कृतिक वारसा स्थळांची चर्चा करा.

प्र.2) खालील प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर द्या. (कोणताही एक) **[10]**

अ) महाराष्ट्रातील नैसर्गिक वारसा स्थळांचा आढावा घ्या.

किंवा

ब) जागतिक सांस्कृतिक वारसा स्थळांचा आढावा घ्या.

प्र.3) खालील प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर द्या. (कोणताही एक) **[10]**

अ) भारतीय वारसा स्थळांचे ऐतिहासिक महत्त्व उदाहरणासह विशद करा.

किंवा

ब) जागतिक पातळीवरील वारसा स्थळांच्या संवर्धनाच्या धोरणाचा आढावा घ्या.

प्र.4) खालील प्रश्नाचे 300 शब्दात उत्तर द्या. (कोणताही एक) **[10]**

अ) महाराष्ट्रातील 'एलिफंटा गुहा' या जागतिक वारसा स्थळांची विस्तृत चर्चा करा.

किंवा

ब) भारतातील वारसा शिक्षण कार्यक्रम थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) ताजमहाल

ब) सूर्यमंदिर

क) ऐतिहासिक वारसा स्थळांचे प्रकार

ड) नैसर्गिक वारसा स्थळे

☯☯☯☯